

HITKÖZSÉGI HÍRADÓ

NEM AZ A ZSIDÓ, AKINEK A SZÜLEI AZOK VOLTAK, HANEM AKINEK A GYERMEKE IS AZ LESZ! (Simon Peres)

Múlt, jelen, jövő – beszámoló a Shalom klub novemberi összejöveteléről

November 17-én a csehszlovák rendszerváltás kezdetét jelképező Bársonyos Forradalom 20. évfordulójának napján a Menház Wallenstein Zoltán termében, a Shalom klub összejövetelén a zsidó közösségek múltjáról, jelenéről és jövőjéről beszélgettünk három meghívott előadónk segítségével.

Először Toronyi Zsuzsanna, a budapesti Magyar Zsidó Levéltár főlevéltárosa mutatta be a levéltár iratanyagában található komáromi és környékbeli kö-

Pavel Frankl és Martin Kornfeld

zösségekből származó dokumentumokat számítógépes prezentációval. Láthattunk egy születési bizonyítványt Pinczas leib Frieden rabbi pecsétjével, számos iratot Tatáról és Győrből. A széles régióra tekintve ismerkedhettünk szerartási tárgyakkal, különböző művészi ábrázolásokkal.

Az előadás nagy sikert aratott. A jelenlevők számos kérdést tettek fel és sokáig beszélgettek a felvetett témákról.

A délután második részében Pavel Frankl, a Szlovákiai Zsidó Hitközségek Központi Szövetsége új elnöke volt vendégünk, akit Martin Kornfeld, a szövetség új irodaigazgatója is elkísért Komáromba.

Az elnök úr röviden ismertette terveit. Elmondta, hogy ő is kis közösségből jön, Zsolnárról, ezért ismeri a csökkenő létszámú hitközségek gondjait.

(Folytatás a 8. oldalon)

Chanuka, a csodák ünnepe

Komárom, 2009. december 18-19.

A Komáromi Zsidó Hitközség hagyományaink szerint az idén is megrendezni a Shalom klub chanukai összejövetelét a Menház Zsidó Kulturális és Közösségi Központban.

2009. december 18., péntek

15:00: Ünnepi gyertyagyújtás – chanuka VII. napján

15:15: Péntek esti gyertyagyújtás

15:20: Kabalat shabat- a szombat fogadása Zev Stiefel póstyéni rabbi vezetésével

16:30: Kóser ünnepi vacsora (Bina Stiefel rebecen ételkülönlegességei) és éneklés chanuka ünnepén, előadás az ünnep jelentőségéről

17:30: Irodalmi összeállítás- Jókai Ágnes és Szabó Donáta a Selye János Gimnázium végzős diákjai a Debreceni Zsidó Hitközség Kardos Albert Vers- és Prózamondó Versenyének győztesei, Spátay Adrianna tanárnő vezetésével

2009. december 19. szombat

9:30: Szombat reggeli ima és Tóraolvasás

11:30: Rosh chodes- Mit is jelent az Újhold a zsidóságban?- Megyes Pál rabbijelölt előadása

12:00: Kóser ebéd

14:30: dr. Schnitzer Ármin és az Országos Rabbiegyesület – Schweitzer Gábor történész, az ELTE tanárának előadása Komárom egykori híres rabbijáról

15:30: A jövő záloga- Martin Zani a Szlovák Zsidó Fiatalok Uniója elnöke szervezetüket

16:00: Ötlebörze- hogyan tovább?

16:45: Havdala- szombatbúcsúztató

17:00: Ünnepi gyertyagyújtás- chanuka VIII. napján, az ünnep vége

A rendezvény alatt süteményeket, frissítőket szolgálunk fel.

A részvétel szállás nélkül ingyenes, 1 éjszaka kedvezményes szállással 25 EUR/fő.

Ünnepeljen velünk Ön is a fény ünnepén, legyen részese személyesen a chanukai csodának.

A Komáromi Zsidó Hitközség ezúton kíván boldog chanukát a HH valamennyi olvasójának!

Támogatónk

nka

Nemzeti Kulturális Alap

Búcsúzunk

Életének 60. évében hosszantartó súlyos betegség után elhunyt
hittestvérünk és olvasónk **Bikk László**.

Emlékét megőrizzük.
a HH szerkesztősége

Macesz 2010

Az 5770. évre elkészült a macesz, maceszliszt és bor rendelés. Az érdeklődők december 10-ig még leadhatják igényeiket a KZSH titkárságán Haas Judit irodavezetőnél hétfőn 15:00-17:00-ig, csütörtökön 10:00-12:00-ig. Tel: 7731-224, e-mail: menhaz@menhaz.sk

Luach

Még kapható a titkárságon az 5770. évi zsinagógai év naptára.

Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasónk! Kérjük, lehetősége szerint támogassa a Komáromi Zsidó Hitközség programjait, a HH megjelenését, épületeink, temetőnk felújítását.

2008. január 1-től támogatását az alábbi bankszámlaszámokra küldheti (támogatás személyesen a KZSH titkárságán és csekken is lehetséges):

Korona és devizaszámlák egyaránt!

Belföldi átutalás Szlovákiából:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa vgy
10103804/5200 – OTP Slovakia

Nemzetközi átutalás külföldről:

A KZSH címe: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia

IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Bakunk címe: Slovenská sporiteľňa, Palatinova 33, 94501 Komárno vgy

IBAN: SK525200000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX

Bankunk címe: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Köszönjük!

Magyarországi olvasóink figyelmébe: Kedves Olvasónk!

Kérjük, hogy az egyháznak adható személyi jövedelemadója 1 százalékát a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége (MAZSIHISZ) részére ajánlja fel a 0358-as technikai számon. A MAZSIHISZ rendszeresen támogatja a KZSH munkáját!

Faliújság rövid hírek

✧ A HH-t, a Shalom klubot és a KZSH-t támogatták: dr. Wágner Jánosné (Nagykanizsa), Alena Bugárová (Pozsony) és anonimitásukat kérő adományozók. Köszönjük!

✧ Az elmúlt hónapok eseményeit ábrázoló új fényképekkel gazdagodott a Menház folyosója. Fototárunkat folyamatosan bővítjük.

✧ Előadónktól, Toronyi Zsuzsannától a Magyar Zsidó Levéltár kiadványait kapta ajándékba a Spitzer Béla Könyvtár. Köszönjük!

✧ A Schnitzer Ármin Mikromúzeumban elhelyeztük a Fried családról a múlt hónapban kapott képeket, ezzel tovább gazdagodott gyűjteményünk.

✧ November 27-én, pénteken zsidó hagyományörző napot rendezett Tatabányán a Szenes Hanna Magyar- Izraeli Baráti Egyesület. A programban bemutatkoztak a régió zsidó szervezetei, közösségei, szombatfogadásra is sor került. Az eseményről a decemberi HH-ban olvashatnak bővebben.

✧ Novemberben a Menház felújítása a teljesen tönkrement pinceajtó cseréjével folytatódott. A homlokzat rekonstrukciójához az árajánlatok beszerzése folyamatban van.

Hitközségi Híradó (Spravodaj) – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja (mesačník ŽNO v Komárne). Alapítva 5756-ban (1996), **főszerkesztő** –
 séfredaktor: Paszternák Tamás (tamas.paszternak@menhaz.sk), Paszternák András (andras.paszternak@menhaz.sk), **munkatársak** – spolupracovníci: Haas Judit, Mgr. Piczek Ferenc, **tördelőszerkesztő** – grafická úprava: Saláth Richárd, **olvasószerkesztő** – jazyková korektúra: Vadász Magda (Budapest), Paszternákné Kertész Zsuzsanna (Komárom), Katarína Potoková (Nitra), **nyomatás** – tlač: Nec-arte Kft., Komárom, a **KZSH címe** – adresa ŽNO: Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: kile@menhaz.sk, tel./fax: 00421/35/7725-355. **Regisztrációs szám:** EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **Lapunk Önnek készült, kérjük ne dobja el!** S finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky – a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma támogatásával.

TRADÍCIÓ a komáromi zsinagóga hitéleti oldala

Stetl – Kisvárosi Zsidó Napok Tokaj-Hegyalján

Újszerű kezdeményezést valósított meg a Magyar Zsidó Kulturális Egyesület (MAZSIKE) október végén, háromnapos rendezvénysorozatra, a Kisvárosi Zsidó Napokra invitált minden érdeklődőt (több mint 100-an jöttek, főleg középkorúak) Tokaj- Hegyaljára, ahol egykoron számos zsidó család lakott és az egész környéken meghatározó szerepet tölthettek be. A kulturális fesztivált a MAZSIKE két tapasztalt programszervezője Deák Andrea és Pári Mirella rendezte a helyi Tourinform irodával karöltve.

Voltak fakultatív és fesztivál programok minden generációnak és igénynek megfelelően. Pénteken délután az utolsó környéken lakó hittestvérünk, a vallási hagyományokhoz ragaszkodó Lówy Lajos vezetésével el látogattunk a bodrogkeresztúri temetőbe a híres csodarabbi sírjához. Megnéztük az Európa Nostra díjjal kitüntetett nemrég felújított mádi zsinagógát és egy helyi udvarház kertjében megkóstolhattunk Bodrogi Fűszeres Eszter ételkülönlegességeit.

A szépen berendezett, de sajnos ritkán használt tokaji kis imaházban közösen köszöntöttük a Shabatot. Este a ma konferenciaközpontként működő egykori zsinagóga adott otthont a koncerteknek. Dévald István a központ és a mellette található, most épült Paulay Ede Színház igazgatója elmondta, hogy Tokaj toleráns város, amely büszke múltjára. A zsinagóga előterében kis kiállítás

emlékeztet a tokaji zsidókra. A véletlen műve, hogy megpillanthattam nagymamám Paszternák (született Weisz) Anna és a szülei fényképét, akik ezer szállal kötődtek Tokajhoz. Az est folyamán fellépett a Klezmer-ész együttes és a Tócsni, flódni, jódli nevű magyar-szlovák- osztrák formáció is. A következő napokban voltak beszélgetések, könyvbemutatók, kirándulás Erdőbényére stb. A magas színvonalon összeállított prog-

A mádi zsinagóga

ramnak sikerült valamit visszacsempésznie abból a tipikusan zsidó hangulatból, amely egykor része volt a helyi mindennapoknak. Köszönet érte.

PT

Tokaj elhagyott zsinagógája

Chanuka ünnepe

Hanuka ünnepe Kiszlév hónap 25-én kezdődik (idén december 12. este) és nyolc napig tart. A Hanuka szó felavatást jelent, mely a Makkabeusok által, a szír-görögök ellen vezetett felkelésnek, illetve a jeruzsálemi Szentély bálványoktól és tisztálanságtól való megtisztításának, újraavatásának állít emléket.

Hanukát szokás Hág háórimnak, a fények ünnepének nevezni. Miután a Makkabeusok megtisztították a szentélyt, csupán egy napra elegendő kóser olajat találtak, amellyel meggyújthatták a szent gyertyatartót, a menórát. Új olaj előállítására nyolc napra volt szükség, de ekkor a hagyomány szerint csoda történt: az egy napra elegendő olaj nyolc napon át égett. Ennek emlékére a hanuka első napjától kezdve minden este eggyel több gyertyát gyújtanak meg a zsidó családok, és olyan helyre teszik őket, ahol hirdethetik az isteni csodát. A gyertyatartót, amelybe a gyertyákat helyezik, Hanukiának hívják.

A hanukiának, azaz a hanukai gyertyatartónak kilenc ága van, nyolc normál gyertyatartó és egy „szolga” (sámás vagy sámesz). A „szolga” segítségével kell meggyújtani a nyolc gyertyát vagy mécseset. Első nap egyet, másodikon kettőt és így tovább. Az ünnep végén minden láng ég, így szimbolizálva, hogy az olaj kitarított nyolc napig.

Hanuka ünnepe közelebb hozza az embereket, fényt, vígasságot lop a szívekbe, ezzel úzva el a sötétséget, a bánatot. Köszöntsük közösen december 18-19. szombatján Komáromban Hanuka ünnepét.

Megyes Pál

Jövönk, ami összeköt – a régió oldala

A tehetség diadala

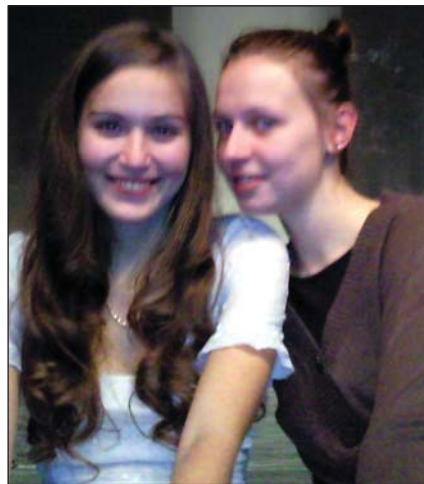
Több év kihagyás után idén ismét kínálkozott a lehetőség, hogy iskolánk, a Selye János Gimnázium, tehetséges diákjai megmérettessenek a dr. Kardos Albertnek emléket állító szavalóversenyen.

Bevezetésképp hadd szóljak pár szót erről a versenyről! Immár 11. alkalommal rendezte meg a Debreceni Zsidó Hitközség a dr. Kardos Albert Nemzetközi Vers- és Prózamondó Versenyt. Szabó Magda halála óta a zsűri elnöke Drucker Tibor, az Ex Libris Könyvkiadó igazgatója. Bármilyen felekezeti versenyző benevezhet, az előadandó művek szerzői azonban zsidó származásúak.

Számomra két okból is példaértékű ez a rendezvény: ezen a versenyen az ember tényleg úgy érzi, hogy a művészi gondolkodás és önkifejezés fontos, ez a pár nap meg- és visszaadja a költséget, az irodalom rangját. Továbbá az a szeretet és elfogadás, amely az embert Debrecenben, ill. a szervezők részéről körbefogja, a különböző vallások, kultúrák, egyetemes emberi értékek békés egymás mellett élése és megbecsülése példamutató és mindenképpen követendő a mai társadalomban, az emberi kapcsolatokban.

A múlt kitűnő sikere – pár éve egyik

szavalónk első helyen végzett – a bizonyítás súlyával nehezedett két kitűnő szavalónkra: Szabó Donátára és Jókai Ágnesre. A két diáklány azonban a hosszú évek rutinjával, vitathatatlan tehetségével az esélyesek magabiztosságával versenyzett. A verseny elődöntőjéből biztos volt a bejutás a délutáni döntőbe. Mivel ezen a vers- és

prózamondó versenyen minden fordulóban két-két irodalmi alkotást kell előadniük a versenyzőknek, tehetségük és irodalmi ízlésük széles skáláján bizonyítottak diákjaink. Szavaltak Faludy György, Rejtő Jenő, Radnóti Miklós, Weöres Sándor és Varró Dániel ver-

seket. Különböző korosztályos kategóriákban indultak – Szabó Donáta nyolc évfolyamos gimnazistaként az ifjúsági kategória, Jókai Ágnes már a felnőtt kategória résztvevője volt. Nem kis izgalommal vártuk az eredményhirdetést, hisz titokban a legjobb helyezésekről álmodoztunk. A lányok jöttek, láttak, és... mindketten kategóriájuk győztesei lettek! A kitűnő eredményeket a zsűri elnöke értékelésében még meg is toldotta: szavalóinkat, kiemelve Szabó Donátát, a többi vers- és prózamondó elé követendő példaként állította, ami a helyes, tiszta színpadi beszédet, az irodalmi művek értelmezését és tolmácsolását illeti. Bevallom, számomra ezek a dicséret szavak szinte felérték az elért győzelemmel.

Ágnes és Donáta végzős gimnazisták, úgy gondolom, hogy középiskolásként elértek szinte mindent, amit az előadó művészet terén el lehet érni. Többszörös országos résztvevői, győztesei a Tompa Mihály Vers- és Prózamondó Versenynek, a Szép magyar beszédnek, a győri Kazinczy-verseny győztesei, Kazinczy-érmesek. Évek óta a Gimisz tagjai, s pár hét múlva a gimnázium legújabb darabjában színészi képességeiken túl ének tudásukról is meggyőződhetünk.

Azt hiszem, tanárukként, az elért iskolai és versenyeredményekhez gratulációm kevés lenne: sokoldalú tehetségük, de elsősorban kitartásuk, munkabírásuk, megbízhatóságuk tiszteletet parancsoló. Hosszú évek óta kísérem figyelemmel a különböző feladatokra való felkészülésüket, összpontosításukat – hiszem és tudom, ez a két fiatal felkészült arra, hogy az életben elérjék mindazt, amit célul tűztek ki, hogy megbirkózzanak az esetleges nehézségekkel.

Kedves lányok! Minden tiszteletem és hálám kifejezésével mégiscsak gratulálok a középiskolai versenysorozat méltó lezárásához.

Spátay Adriana
magyartanár

A Komáromi Zsidó Hitközség ezúton gratulál Szabó Donátának, Jókai Ágnesnek és tanáruknak Spátay Adriannának a Debrecenben elért szép eredményhez!

Kolozsvári képeslap

Pávai Mária (Budapest), kolozsvári látogatásán a Hitközségi Híradó olvasóinak készített felvételeket a helyi zsinagógáról. Köszönjük!

STETL – a Hitközségi Híradó kulturális oldala

Az oldal a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma támogatásával jött létre!

A keresztény–zsidó párbeszéd fontossága

A közelmúltban jelent meg Gilbertus Crispinus Egy zsidó és egy keresztény disputája a keresztény hitről című kis kötete a budapesti József Műhely Kiadó gondozásában (Dér Katalin fordításában, előszavával és jegyzeteivel).

Gilbertus Crispinus westminsteri apát 1093 és 1096 között jegyezte le a közte és egy zsidó vallási képviselő között lezajlott párbeszédet (Disputatio Iudaei cum Christiani de fide Christiana). Az ő személye ismert, azonban a zsidó partner nevét elhallgatta. A szóban forgó disputát az utókor a vallásközi párbeszéd egyik kiemelkedő dokumentumaként tartja számon. Az irat tanúsítja, hogy már a középkorban történtek próbálkozások a vallások közti párbeszédre, volt érdeklődés a más vallásúak iránt. Figyelemre méltó, hogy a Crispinus és zsidó vitapartnere közötti párbeszédre a mindössze két évvel a kereszties háborút meghirdető clermon-ti zsinat (1095) előtt került sor. Azóta számos egymást követték a véres események, a történelem során különféle eszmék nevében emberek millióit gyilkolták le. Ezek között különleges helyet foglal el borzalmaival a holokauszt, amikor közel hatmillió zsidót irtottak ki módszeresen, köztük másfél millió gyermeket.

A november 9-én boldoggá avatott Salkaházi Sára emlékére Keresztény–zsidó párbeszéd: az emberibb virágért címmel szervezett konferenciát Komáromban, a Selye János Egyetem Konferenciaközpontjában a Pázmány Társaság, a Jópásztor Alapítvány és a Nemzetközi Keresztény–Zsidó Tanács (ICCJ). A kassai születésű, egy ideig Komáromban is tevékenykedő Salkaházi Sára szociális nővér embermentő, zsidómentő tevékenységéről és mártíriumáról Karaffa János (a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola bibliatudomány tanszékének adjunktusa) tartott előadást. Markus Himmelbauer (a Nemzetközi Keresztény–Zsidó Tanács ausztriai koordinátora) a Berli-ni téziseket ismertetve a zsidó–keresztény párbeszéd aktuális kérdéseiről s a kor kihívásairól beszélt a hallgatóságnak. Fodor György, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem rektora és Hittudományi Karának bibli-kus professzora (Erőszak és háború, vallási tolerancia és türelmetlenség az Ószövetségben) előadásában többek között a szövegkörnyezetből kiragadott bibliai részletek félremagyarázásának problémájával foglalkozott. Farkas Zsolt (a komáromi Jó-

pásztor Alapítvány elnöke) A faji és nemzeti alapon szerveződő szélsőséges mozgalmak térnyerése korunkban címmel átfogó képet vázolt fel a napjainkban egyre hangosabbá váló nyíltan, valamint a titokban szerveződő újnáci és más rasszista csoportosulások, szervezetek ideológiai hátteréről, valamint bemutatta az általuk használt különféle szimbólumokat is.

Bár a konferencia címe keresztény–zsidó párbeszédet ígért, sajnos hiányzott a másik fél, a zsidóság képviselője, így nélkülük a párbeszéd csupán egyfajta monológ maradt. Bizonyára akadtak volna a zsidóság képviselői között határon innen és határon túlról is többen, akik szívesen elfogadtak volna egy előadásra és párbeszédre szóló meghívást.

Mivel a konferencia helyszíne Komárom volt, ahol a holokauszt előtt jelentős zsidó közösség élt (lélekszáma jóval meghaladta a kétezret) s jelentős szerepet töltött be a város társadalmi, gazdasági és kulturális életében, fontos, hogy néhány szóban kitérjünk erre a ma már csupán körülbelül ötven tagot számláló hitközségre. Tesszük ezt elsősorban azért, mivel a konferencia témájához, a zsidó–keresztény párbeszédhez szorosan kapcsolódik Pap Gábor (1828–1895) dunántúli református püspök és Schnitzer Ármin (1835–1914) komáromi főrabbi példaértékű barátsága és egymás iránti kölcsönös tisztelete, megbecsülése. E két személyt, korának közismert és elismert egyházi képviselőjét a magyarországi református–zsidó párbeszéd előfutárainak tekinthetjük. Példamutató barátságukról legutóbb Schweitzer József nyugalmazott budapesti főrabbi emlékezett meg egy tanulmányában, melyben Pap Gábort kora politikai és teológiai liberalizmusának megtestesítőjének nevezi (A hazai református–zsidó dialógus előfutárai. Pap Gábor dunántúli református püspök és Schnitzer Ármin komáromi főrabbi. In „Uram, nyisd meg ajkamat”. Válogatott tanulmányok és esszék. Budapest, 2007. 233–236.)

Pap Gábor Schnitzer Árminhoz intézett újévi üdvözlésében a következőket írja: „A közügyek terén sokszor találkoztunk egy és azon szent ügynek, az emberiség szent ügyének védelmezésében (...) Engedjen az isteni Gondviselés és örök Szeretet sok és boldog új évet érni Főtiszteletűségednek és családjának, hogy akkor is küzdhessen a szent ügyért, amikor én már nem leszek.” A levél pontos kelte-

zése ismeretlen, de valószínűleg 1892–1895 között küldhette.

Sokat elárul a két tudós személyiség baráti kapcsolatáról többek között, hogy amikor Schnitzer Ármin papi működésének 25. évfordulójára Komáromban ünnepséget rendeztek, Pap Gábor fontosnak tartotta, hogy ezen részt vegyen, annak ellenére, hogy éppen akkor zajlott a fővárosban a Konvent tanácskozása. Egnapi távolmaradását a Tisza Kálmán elnöklete alatt folyó tanácskozásról a következőképpen indokolta: „Ünnepeljük rabbink jubileumát, amelyen okvetlenül részt akarok venni.” Az 1882-es oroszországi zsidóüldözés ellen is felemelte szavát, a Komáromi Lapokban Komárom város emberségesen érző polgáraihoz címmel megjelent felhívásában adakozásra hívja fel a lakosságot (ő maga példával járt elől) a zsidó menekültek megsegítése érdekében. Felhívása a német nyelvű sajtóban is megjelent, s hatására mindenfelől érkeztek az adományok.

Pap Gábor püspök országgyűlési képviselő is volt, később a főrendiház tagja. E tisztségében a képviselőházban már az 1875–78-as ciklusban javaslatot tett a zsidó vallás egyenlősítésére, a magyar református egyház 1892–1895 között erőteljesen támogatta a zsidó vallás egyenjogúsításának ügyét. Pap Gábor már nagybeteg vett részt 1895-ben a törvényjavaslat megtárgyalásán, de ennek ellenére megvárta a szavazást is. Mint mondotta, nem teheti meg, hogy távol maradjon a szavazásról, már csak Schnitzer Ármin miatt sem. „Igen-je történelmi jelentőségűvé vált. A törvényjavaslatot 107 főrend elveti, ugyancsak 107 főrend törvényt emelni javasolta. Tehát szavazategyenlőség állott elő. A házszabály értelmében az elnök igenlő szavazata döntött. A recepció bekerült a magyar törvénytarba. Ha Pap Gábor nem adja le szavazatát, éppen az ő szavazat híján a javaslat elbukik” – írja Schweitzer József tanulmányában.

Pap Gábor 1895-ben hunyt el. Halálával kapcsolatban a Komáromi Zsidó Hitközség 1895. november 3-án tartott Közgyűlésének jegyzőkönyvébe (507. o.) a következő sorokat jegyezték be: „Elnök jelenti, hogy Pap Gábor, a helybeli ev. ref. egyházközség lelkesze, a dunántúli egyházkerület püspöke, kir. tanácsos, a főrendiház tagja, a nagy tudományú egyházfő és legnemesebb emberbarát f. hó 2-én társadalmunk nagy fájdalmára megszűnt élni.

(Folytatás a 6. oldalon)

Hol született Vámbéry Ármin?

Az utóbbi időben két fontos kiadványban (Tibori Szabó Zoltán közreműködésével Randolph L. Braham szerk.: A magyarországi Holokauszt földrajzi enciklopédiája I-III Budapest: Park Könyvkiadó 2007, 620. o.), valamint Szalai Anna szerk.: Hágár országa. A magyarországi zsidóság – történelem, közösség, kultúra. Budapest: Antall József Alapítvány – Kossuth Kiadó 2009, 176. o.) is tévesen szerepel Vámbéry Ármin születési helye, ezért gondoltuk, hogy foglalkozunk ezzel a kérdéssel, s pontosítjuk ezt az adatot. Vámbéry Ármin ugyanis nem Dunaszerdahelyen, hanem a Pozsonytól északra található Pozsony-szentgyörgyön (Svätý Jur pri Bratislave) született. A talmudista édesapa az akkor dúló kolerajárvány áldozataként aránylag fiatalon eltávozott az élők sorából, s miután édesanyja másodszor is férjhez ment, akkor határozta el a család, hogy Dunaszerdahelyre költöznek. Vámbéry a következő sorokat írta önéletrajzi kötetében: „Igy került anyám, s vele én is Dunaszerdahelyre, abba a városba, mely öntudatomat ébredni látta. Szülővárosomnak én ezért ezt a várost tekintem, s nem azt a másikat, melyben a nap fizikai világosságát megpillantottam. Körülbelül hároméves lehettem ekkor, és csak rendkívül halovány emlékét őriztem meg földi létem első tanyájának.” (Vámbéry Ármin: Küzdelmeim. Dunaszerdahely: Liliium Aurum Kiadó 2001, 12. o.)

Bizonytalan Vámbéry Ármin születési éve is, erről a következőket írja életrajzában:

„...zsidó szülők gyermekének jöttem a világra, s mivelhogy a zsidóknak Magyarországon akkoriban még senki sem tette kötelességévé, hogy rendes anyakönyvet vezessenek, a hatóságok pedig beérték a községi előjáróság szűk adataival is, tisztára képtelen voltam rá, hogy születésem évét illetőleg hiteles följegyzésre bukkanjak. Anyámtól nem egyszer hallottam, hogy nem sok

idővel atyám halála előtt, valamikor József napján láttam meg a napvilágot, és mert atyám egyike volt az 1830-ban kitört nagy kolera utolsó áldozatainak, azt hiszem, nem tévedek, ha születésem évét 1831-re vagy 1832-re teszem.” (Vámbéry Ármin: Küzdelmeim. Dunaszerdahely: Liliium Aurum Kiadó 2001, 12. o.)

A Vámbéry születési helyével kapcsolatos tévedés valószínűleg abból adódhat, hogy élete egy részét valóban Dunaszerdahelyen töltötte, ahol az 1989-es rendszerváltás után élő kultusza alakult ki, elsősorban a Vámbéry Polgári Társulásnak, valamint a Liliium Aurum Kiadónak köszönhetően. Ma már azt is nagyon kevesen tudják, hogy a Dunaszerdahelyhez közeli Alistál településen 1989 előtt néhány évig működött Csemadok égisze alatt egy Vámbéry nevű művelődési klub. Alapítója és vezetője a Kálvinista Szemle mai szerkesztője A. Kis Béla volt, aki számos ismeretterjesztő előadást szervezett.

Ami Dunaszerdahelyet illeti, Vámbéry neve a rendszerváltás után ebben a városban (s nem csupán itt) mára bekerült a köztudatba. A helyi kilencéves alapiskola az ő nevét viseli, és ugyancsak róla nevezték el a Vámbéry Irodalmi Kávéházat, az ott bemutatott könyvek szerzőinek tollából jelennek meg különféle írássok évente a Vámbéry Antológiában 1999 óta. Dunaszerdahely a színhelye 2002 óta az évente megrendezett Nemzetközi Vámbéry Konferenciának, amelyek előadásai 2003 óta rendszeresen kötetben is megjelennek a Liliium Aurum Kiadónak (www.liliiumaurum.sk) köszönhetően. Ez a kiadó indította el 2000-ben Vámbéry egyik legismertebb kötetével (Dervisruhában Közép-Ázsián át) a Vámbéry Könyvek sorozatot, amelyben egyrészt Vámbéry életművét, illetve a róla szóló könyveket jelentetik meg.

A fentiekből kitűnik, hogy milyen sok megnyilvánulási formában van jelen a Vámbéry-kultusz Dunaszerdahelyen, tehát valószínűleg szerepe lehetett a tévhit további terjedésében, miszerint a neves keletkutató ennek a csallóközi városnak a szülőtte.

L. Juhász Ilona

A keresztény-zsidó...

(Folytatás az 5. oldalról)

Kérdezi, mennyiben óhajt a hitközség képviselőtestülete részt venni a megdicsőült nagy férfiú folyó hó 5-én történő temetésének gyászszertartásán. A jelentést fájdalmas részvét megnyilatkozása mellett tudomásul vétetvén kimondja a Közgyűlés, hogy a temetésen testületileg képviseli a hitközséget, koszorút küld a ravatalra és részvétét fejezi ki átíratilag is a gyászoló családnak és az egyházközség gondnokának.”

Schnitzer Ármin 53 évet töltött Komáromban, ahová 1862-ben került. Kiváló szónok és nagy műveltségű tudós férfiú hírében állt. Negyvenéves papi jubileuma alkalmából a király a koronás arany érdemkeresztel tüntette ki, az ötvenéves jubileumkor pedig a Ferenc József-rend lovagkeresztjét kapta. Amikor 1914. decemberében elhunyt, a Komáromi Lapok december 26-i számában a haláláról szóló hírben többek közt a következőket olvashatjuk:

„Mély megilletődéssel vettük a hírt mi is, mert hisz Schnitzer Ármin, ki a közügyek terén szintúgy nagyarányú áldásos mun-

kásságot fejtett ki, nemcsak egy hitfelekezethez tartozó halottja. Halottja ő mindazoknak, kik a becsületes munkásságot tisztelni tudják, halottja egész Komáromnak, mert hisz az az ötvenhárom esztendő, melyet körünkben töltött, hozzákapcsolta őt e város minden rendű és rangú lakosához.” A Komáromi Lapok 1914. december 30-i számában részletes beszámoltak temetéséről is: „A komáromi izraelita hitközség érdekében gazdag, közmegebecsülésben állott tudós főbbijának: Schnitzer Ármin dr.-nak elhunyna vármegyénk és városunk közönsége körében valláskülönbőség nélkül a legmélyebb részvétet váltotta ki. E bensőséges részvét, impozánsan jutott kifejezésre a magas kort ért lelkipásztor temetésén, amelyen a gyászolók nagy tömege jelent meg, hogy a halottól búcsút vegyen. A részvétnek nagyarányú megnyilatkozása mutatta azt az alig pótolható veszteséget, amely Schnitzer Ármin dr. elmúltával a komáromi izraelita hitközséget érte s azokat a fájdalmas érzéseket, amelyek e város lakosságának lelkében felekezeti különbség nélkül megrezdültek.”

Napjainkban, amikor ismét kísért a sötét múlt, egyre erősödik az antiszemitizmus, nő a holokauszttagadók, valamint a szél-

sőséges eszméket terjesztő csoportosulások száma – köztük olyanok is, amelyek éppen a kereszténység nevében terjesztik a gyűlöletet, ezáltal éppen a keresztény eszmét járátva le és csúfolva meg –, különösen fontos a keresztény-zsidó párbeszéd szorgalmazása. Nem kevésbé fontos és sürgető a politikusok és közjogi méltóságok, valamint a keresztény egyházak képviselőinek nyílt állásfoglalása, a beteges eszmék és azok terjesztőinek nyílt elutasítása.

Mindenképpen fontos hangsúlyozni, hogy Pap Gábor személyében a 19. században egy olyan kiváló református tudós és humanista tevékenykedett, aki a napjainkban szélsőséges nézeteket vallókkal szemben a kereszt(y)én(y)séget nem kirekesztő, hanem a testvéri szereteten és tolerancián alapuló eszmének tartotta, s ebben a szellemben cselekedett egész életében.

L. Juhász Ilona

(A cikket az Új Szó szerkesztőségének engedélyével közöljük, megjelent a lap Szalon című mellékletében 2009. november 21.)

Mice és Mici és Sófár Süni kalandjai avagy az ifjúság oldala

20 évvel a rendszerváltás után, a Cseh Zsidó Fiatalok Uniójának Szemináriuma Znojmoban

A Cseh Zsidó Fiatalok Uniója a Szlovák Zsidó Fiatalok Uniójával együttműködve november 13-tól 16-ig rendezte meg őszi szemináriumát az osztrák határ menti festői szépségű kisvárosban, Znojmoban. Az esemény témája a rendszerváltás 20. évfordulója volt. A hétvége a hagyományos szombatfogatással kezdődött. A városban már nem élnek zsidók, így nincs zsinagóga sem, azt még a II. világháború idején felrobbantották. Az imáknak, beszélgetéseknek ezért a főtéren található, impozáns Znojemská beseda nevű kultúrpalota adott otthont.

A szombatfogatást a megjelent 3 rabbi vezette: Herschel Gluck (London- a prágai közösség rendszeres látogatója), Daniel Mayer (Izrael- Csehország volt főrabbi), Moshe Chajim Koller (Prága- korábbi brünni rabbi). A közös keddre az szálloda éttermében került sor a vacsora előtt.

Volt a programban éjjeli és nappali városnézés, vasárnap felmáshatunk a városháza tornyába, ahonnan csodálatos panoráma nyílt az egész környékre.

Az előadások, beszélgetések csúcspontja a szombat délutáni kerekasztal beszélgetés volt, melyen a 20 évvel ezelőtti eseményekről értekeztek a közvetlenül is érintett résztvevők. A beszélgetést David Kraus, a fiatalok uniójának elnöke vezette. A résztvevők rabbi Gluck (aki a rendszerváltás környékén kezdett rendszeresen Prágába látogatni), rabbi Mayer (prágai fiatakként a budapesti Országos Rabbiképző Intézet-

Az oldal a Jewish Child's day támogatásával jött létre!

ben szerzett diplomát, majd ő lett Csehország főrabbija egészen a rendszerváltásig, ekkor azonnal bejelentette, hogy együttműködött a csehszlovák titkosszolgálattal, lemondott tisztségéről és Izraelbe költözött), Petr Brod (a Szabad Európa rádió volt újságírója), Ondrej Koutek (politológus), Jakub Svab (a fiatalok uniójának egyik alapítója) és dr. Weisz Julianna (dunaszerdahelyi ügyvéd) voltak. A másfél óra alatt érdekes témák kerültek elő, számos kérdés vetődött fel. A szombat kimenetele után a prágai Trombenik klezmer együttes adott koncertet egy helyi szórakozóhelyen.

Vasárnap hosszú gyalogtúra következett, mely során útbajettünk az egykori zsinagóga helyét jelképező emlékkövet és a zsidó temetőt, amely a város szélén található, kb. 100 sírral viszonylag jó állapotban.

Az érdekes szeminárium egyben generációk találkozása is volt, mivel a mai 30-as generáción kívül ott voltak az újak, akik 18 év körüliek.

Köszönet illeti a cseh és a szlovák rendezőket a szervezésért.

PT

Baba Jaga cukorkái

Hol jártál? – tette fel kollégám a kérdést hétfő reggel, egy nappal a második turnus szülőnapja után Budapesten. Szeme a csuklómon lévő „Szarvas 2009 – session 2.” feliratú zöld-sárga szalagot pásztázta. Egy nyári táborban, ifjúsági vezetőként! – hangzott a rövid és tömör felelet, majd beletemetkeztem a munkámba.

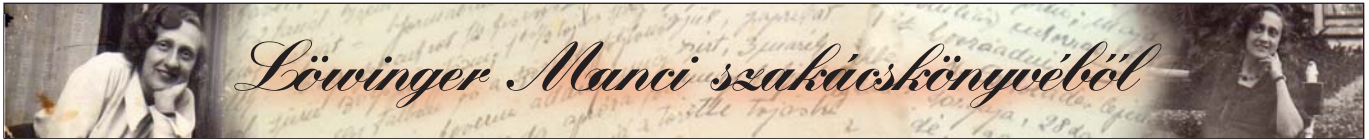
Hogyan lehetne elmesélni, megértetni valakivel, aki még sosem hallott Szarvasról, mindazt, ami odalent történik. Furcsán nézett volna, ha elmesélem, első este Magyarország voltam, és külföldieket tanítottam magyarul; hétfőn porondmester és állatidomár a Cirkusz Negevuszban; kedden paraszttal beszélgető rabbi a stégnél felépült zsidó faluban és úszó Lego házakat építtető velencei gondolás a tábor szintű állomásos játékban; szerdán Hans, a német turista, aki Spongyabob tenger alatti világába vezeti a Negevuseket (a legkisebbek korcsoportja). Szombattartó családfőként tűntem fel a péntek reggeli, napi témát bevezető intróban, majd a mesélő Corallus szerepe jutott nekem a Unit Kabalet Shabaton. Ki hinné el, hogy egy hét távollét alatt beutaztam a világot, megismerve különböző közösségeket Izraeltől Oroszországon át Bulgáriáig? Azok számára, akik sosem

jártak a táborban, csak nehezen elképzelhető, mit is jelent 400-ad magaddal ott állni a Mifkádón (reggeli gyülekező), együtt vonatozni az ebédlőben, Birkat Hamazont (étkezés utáni áldás) énekelni vagy a szülőnapon az Alef-betre táncolni a zsúfolásig telt Kupolában (a tábor sportcsarnoka).

Egy történet jut eszembe, amelyet az idej, prágai korcsportvezető képzésen hallottam az egyik orosz korcsportvezetőtől. Mikor kicsi volt, lefekvés előtt mindig odament az ablakhoz, és Baba Jagához (ismert orosz mesehős, boszorkányszerű figura) imádkozott, hogy mire felébred, hozzon neki cukorkákat. Amikor kinyitotta a szemét, minden nap ott voltak a kért édességek az ágyánál, egy reggel azonban semmit sem talált. Hiába állt oda az ablakhoz, soha többé nem hozott Baba Jaga cukorkát. Ez jelezte, hogy már nagylány, s ideje felébredni a mesék világából. Mit kívánhatunk a második turnus végén táborozóként, madrichként (az ifjúsági vezető héber elnevezése)? Hozzon nekünk Baba Jaga még nagyon sok nyáron keresztül cukorkákat a szombati reggelihez a szarvasi táborban!

PA

(a cikk a tábor Szarvas Times című újságjában jelent meg – 2009/II. turnus 2. szám)

Az izraeli ős és a narancs torta

Az izraeli ős első jele az európai madarak látogatása a Felső Galilei Chula rezervátumba.

A madárvándorlás augusztus végén kezdődik és az őszi ünnepek idején főleg a Sátoros ünnepekkor sok kirándulót vonz az ország e részébe. Kora reggel mint vezényszóra sok ezer madár szinte egyszerre a levegőbe emelkedik nagy ricsajjal. A közeli és a még messzebn lévő kibbutzok mezőin meg halastavaikba keresik a mindennapi eledelüket. Igaz, hogy nagy kárt okoznak és manapság csökkenti a kárt, hogy összeállt pár kibbutz és etetik a vendégeket.

Délután a naplemente előtt a madarak visszatérnek a rezervátumba. Ez az izraeli ős egyik legszebb látványossága.

A második őszi jel az a citrus gyümölcsök megjelenése. Évekkel ezelőtt a citrus gyümölcs ültetvények szimbolizálták az országot. Húsvét előtt kezd a citrus virágozni és az őszi ünnepekre érik be a gyümölcs.

Már a 20. század elején, mikor az első agrártelepülések alakultak, az első termés amit exportáltak, a citrusok voltak. Így vált világhíresé a Jaffa narancs és a múlt század eleji szakácskönyvben találtam narancs torta receptet.

Ma, sajnos sok citrus ültetvényt kivágtak főleg a kritikus vízhiány miatt helyettük lakótelepek vannak. Mostanában új locsolási módszereket vezetnek be és a tengervíz, amelyet korlátatlanul lehet kihasználni, sótalánítják, remélem hogy a citrusfák ha-

marosan újból Izrael szimbólumai lesznek.

Hozzávalók: 4 tojás, 1 pohár porcukor, 1/2 pohár olaj, 2 pohár liszt, 1 tasak sütőpor, 1 pohár friss szűrt narancslé, 1 narancs reszelt héja.

A 4 tojás sárgáját kikeverjük a cukor felével és az olajjal. A keverékhez hozzá adjuk a narancslevet. A tojásfehérjét kemény habbá verjük cukor másikkal felével. A liszthez hozzáadjuk a sütőport. A habot apránként összekeverjük a liszttel és a sárgája keverékkel és bele tesszük a narancshéjat. A tortaformát (26 cm) az alján kivajazzuk, és sütőpapírral befedjük, beleöntjük a tésztát, elegyengetjük és megsütjük.

Jó étvágyat!

Orna Mondschein
Ashkelon, Izrael

Kile Kaleidoszkóp

A Komáromi Zsidó Hitközség 2010. évi kiemelt programjainak tervezett időpontjai

2010. január 24., vasárnap: ENSZ Holokauszt nap/TuBiSvat – emléktábla avatás az egykori neológ zsinagóga falán

2010. február 28., vasárnap: Purim

2010. március 30., kedd: Széder este

2010. április 14-21.: Jövőre Jeruzsálemben- országjáró oktatási program Izraelben

2010. május 2., vasárnap: LagBaOmer- koncertek Komáromi Napok alkalmából – Herz Tivadar 150. születésnapja

2010. május: Shabat

2010. június 13., vasárnap: Mártírnapp

2010. szeptember 5., vasárnap: Zsidó Kultúra Európai Napja

2010. szeptember 8., szerda: Erev Rosh Hasanah

2010. szeptember 9-10., csütörtök-péntek: Rosh Hasanah

2010. szeptember 17., péntek: Kol Nidré

2010. szeptember 18., szombat: Jom Kippur

Kérünk minden érdeklődőt, hogy időben jegyezze be naptárába az eseményeket!

Múlt, jelen, jövő...

(Folytatás az 1. oldalról)

A szövetség fő feladata szerinte elsősorban a hitközségek szolgálata, képviselése és nem fordítva. Az elmúlt 17 évben számos jó dolog történt, ugyanakkor vannak hibák is, amelyeket most kell kijavítani.

Nem kis feladatot jelent a 720 temetőről és a több mint 100 zsinagógaépületről való gondoskodás.

A jövőre nézve elsősorban a kulturális élet fejlesztését, a markánsabb internetes jelenlétet emelte ki. Az elsődleges

cél a 10 működő hitközség erősítése. Vallási téren elengedhetetlennek nevezte a jelenlegi ortodox mellett egyéb irányzatok megjelenését is. A bemutatkozást követően a megjelentek kérdései következtek. Felmerültek a vallási élettel, a közép- és fiatalabb korúak aktivitásával, a társegyházakkal, a kárpótlási folyamattal kapcsolatos kérdések is.

A szövetség új tisztségviselői Paster-nák Antal elnök, Kollár Zoltán és dr. Novák Tamás vezetőségi tagok kalauzolásával megtekintették a zsinagógát és a Schnitzer Ármin Mikromúzeumot. Elismerően szóltak a zsinagóga felújításá-

nak állapotáról, majd írtak közösségünk emlékkönyvébe.

Ezután rabbijelöltünk, Megyes Pál foglalta össze a zsidó naptár jellegzetességeit a Nagyünnepektől Chanukáig címmel.

Összegzésként elmondhatjuk, hogy egy élményekkel és gondolatokkal teli délutánon vehetett részt mindenki, aki csatlakozott a rendezvényhez. A KZSH a jövőben is tervezi hasonló programok rendezését.

20 rokov po zmene režimu

Seminár Českej únie židovskej mládeže v Znojme

Česká únia židovskej mládeže v spolupráci so Slovenskou úniou židovskej mládeže zorganizovali od 13. do 16. novembra jesenný seminár v malebnom mestečku pri rakúskych hraniciach, v Znojme. Témou podujatia bolo 20. výročie zmeny režimu. Podujatie sa začalo tradičným prijímaním soboty. V meste už nežijú Židia (je ich pár, ale odsťahovali sa, alebo sa nepovažujú za Židov), takže tu nie je ani synagóga, tá bola vyhodnená do vzduchu ešte počas II. svetovej vojny. Modlitby a diskusie boli preto zastrešené impozantnou Znojenskou besedou, nachádzajúcou

sa na hlavnom námestí, ktorá je kultúrnym palácom.

Prijímanie soboty viedli 3 prítomní rabíni: Herschel Gluck (Londýn – pravidelný návštevník pražskej náboženskej obce), Daniel Mayer (Izrael – bývalý hlavný rabín v Českej republike), Moshe Chajim Koller (Praha – bývalý brnenský rabín). Spoločný kидуš sa konal v hotelovej reštaurácii pred večerou.

Na programe bola aj večerná a denná prehliadka mesta, v nedeľu sme vyšli na vežu radnice, odkiaľ sa pred nami otvorila krásna panoráma celého okolia.

Vyvrcholením programu bola diskusia za okrúhlym stolom počas sobotňajšieho popoludnia, na ktorej rozprávali o udalostiach spred 20 rokov aj priamo zainteresovaní účastníci. Diskusiu viedol predseda únie mládeže, David Kraus. Účastníkmi boli rabín Gluck (ktorý v období zmeny režimu

začal pravidelne navštevovať Prahu), rabín Mayer (ako mladý Pražák získal diplom na Celoštátnom inštitúte vzdelávania rabínov v Budapešti, neskôr sa stal hlavným rabínom v Českej republike až do doby zmeny režimu, vtedy však oznámil, že spolupracoval s československou tajnou službou, vzdal sa svojej funkcie a odsťahoval sa do Izraelu), Petr Brod (bývalý novinár Rádia Slobodná Európa), Ondrej Koutek (politológ), Jakub Svab (jeden zo zakladateľov Únie mládeže) a Dr. Juliana Weisz (advokátka z Dunajskej Stredy). Počas hodiny a pol odzneli zaujímavé témy aj mnohé otázky. Po rozlúčke so sobotou sa konal koncert pražskej klezmer skupiny Trombenik v jednom zo zábavných podnikov mesta.

V nedeľu nasledovala dlhá pešia túra, počas ktorej sme navštívili pamätný kameň symbolizujúci niekdajšiu synagógu a židovský cintorín, ktorý sa nachádza na okraji mesta. Nachádza sa tam 100 hrobov a sú v pomerne dobrom stave.

Tento zaujímavý seminár bol zároveň aj stretnutím generácií, keďže tam boli členovia dnešnej generácie tridsiatnikov a aj noví, ktorí teraz žijú osemnásty rok svojho života. Ďakujeme českým a slovenským organizátorom za ich skvelú prácu!

PT

Predstavujeme Vám

(Pokračovanie zo strany 3.)

Moja vízia:

Relatívne malá komunita, ktorá sa stará:

- o duchovný život a zabezpečuje, aby aj malé obce boli finančne a organizačne schopné zabezpečiť bohoslužby a sviatky,
- o svadby, bar micvy, konverzie a pod. podľa rôznych rítov

(Kvôli ktorým dnes naši členovia musia mnohokrát cestovať do zahraničia),

- o vzdelávanie mládeže, od najmladších ročníkov po vysokoškolákov, v oblasti náboženstva, židovskej kultúry a histórie

(Vrátane vzdelávania detí zo zmiešaných manželstiev, ktoré dnes tvoria podstatnú časť manželských zväzkov našich členov),

- o nežidovských partnerov našich členov, dáva im možnosť zoznámiť sa so svetom judaizmu, ktorá nie je zúžená na konverzie.

(Mnohí partneri nebudú mať o konverziu záujem, čo nám však nesmie prekážať a musíme s tým počítať. Nežidovskí partneri hrajú v našej komunite dôležitejšiu úlohu, ako si možno niektorí z nás myslia. Judaizmus nie je záležitosťou jednotlivcov, ale rodín. Ak budeme ignorovať tieto osoby, tak budeme prichádzať o našich členov).

- o účasť všetkých generácií na riadení našich komunít a organizácii

(Komunita nesmie byť vecou jednej generácie a na jej riadení by sa mali podieľať všetky generácie, od najmladšej až po najstaršiu.. Každá generácia má svoje vlastné pohľady na svet. Musíme nájsť spôsob, ako pritiahnúť mladšie ročníky ku „kormidlu“ našich komunít a organizácii),

- o starších a chorých členov.

Predstavujeme Vám

Igor Rintel: nový podpredseda ÚZ ŽNO v SR

Mám 50 rokov. Pochádzam z Topoľčian, kde som žil do svojej maturity, potom som sa v roku 1978 presťahoval do Bratislavy, kde žijem doteraz. Žiaľbohu, boli sme poslednou židovskou rodinou z niekoľko tisícčlennej predvojnovnej židovskej komunity a odsťahovaním sme „zhasli svetlo“ za topoľčianskou židovskou komunitou.

Vyštudoval som Technickú univerzitu v Bratislave, ale mám 25 rokov praxe v rôznych ekonomických funkciách. Momentálne som predsedom predstavenstva investičnej skupiny Meracrest. Bol som dlhoročný člen Vedeckej rady Ekonomickej univerzity v Bratislave, člen burzovej komory. Po príchode do Bratislavy som sa zapojil do „židovského“ života a pôsobím vo viacerých židovských organizáciách.

V októbri ste boli zvolený za podpredsedu ÚZ ŽNO v SR, aké sú Vaše najdôležitejšie úlohy? Aké plány máte na najbližšie obdobie?

Mojou úlohou a zodpovednosťou vo funkcii podpredsedu ÚZ ŽNO je v prvom rade finančné hospodárenie a starostlivosť o majetok a z toho vyplývajú aj moje úlohy:

- stabilizácia finančných a majetkových pomerov židovskej komunity na Slovensku,
- zabezpečenie transparentnosti používania všetkých zdrojov pre všetky ŽNO na Slovensku,
- zníženie veľkých prevádzkových nákladov a použitie uvoľnených prostriedkov na činnosť,
- zapojenie zástupcov všetkých obcí a všetkých vekových kategórií do reálneho rozhodovania o použití finančných zdrojov,
- stanovenie priorit financovania jednotlivých činností,
- navrhnúť spôsob nakladania s nehnuteľným majetkom

(Poznámka: Máme relatívne rozsiahly nehnuteľný majetok po celom Slovensku, viac ako 720 cintorínov a stovky pozemkov zväčša polí a lesov po celom Slovensku. Náklady na starostlivosť o tento majetok sú samozrejme väčšie ako príjmy z neho. Máme, chválabohu, aj niekoľko nehnuteľností, ktoré je možné komerčne využiť tak, aby ich príjem bol reálne použiteľný pre financovanie činnosti židovskej komunity.)

Žijete v Bratislave, ÚZ ŽNO je celostátna organizácia. Ako vidíte vzťahy medzi menšími a väčšími ŽNO na Slovensku?

Žijem v Bratislave, ale vyrástol som v malom meste. Podľa mňa ÚZ ŽNO nie je nadriadená organizácia pre ŽNO, ale je to

servisná organizácia, ktorá zároveň plní reprezentačnú funkciu židovskej komunity voči ostatnému svetu. Verím preto, že nebude existovať žiadny antagonistickejší vzťah medzi ÚZ ŽNO a jednotlivými obcami. Okrem toho nový predseda Pavol Frankl je zo Žiliny (predchádzajúci bol z Bratislavy), nový vedúci kancelárie Martin Kornfeld je z Dunajskej Stredy (predchádzajúci bol z Bratislavy). Takže v porovnaní s predchádzajúcim volebným obdobím sa pozícia „malých obcí“ podstatne posilnila.

Vzťahy medzi „malými“ obcami a Bratislavou a Košicami si netrúfam hodnotiť, ale napríklad Bratislavskú komunitu tvoria prevažne prisťahovalci z celého Slovenska. Napríklad mnohí mladí členovia našich ko-

munít z celého Slovenska študujú v Bratislave a zúčastňujú sa tu na „židovských“ akciách a myslím si, že vzťahy medzi nimi sú veľmi dobré. (Aspoň podľa hodnotenia môjho 21-ročného syna).

Ako je možné podľa Vás aktivizovať strednú a mladšiu generáciu?

O tom, ako aktivizovať mladú generáciu, musí rozhodnúť mladá generácia. Musíme sa ich prizvať k rozhodovaniu nielen o činnosti, ale aj o použití financií. V užšom prezídium som najmladším členom, v Bnai Brith patríť tiež k najmladším, čo ma vzhľadom na mojich 50 rokov veľmi neteší. Pritiahnutie mladej generácie k rozhodovaniu je jeden z hlavných vytýčených cieľov a verím, že môže byť úspešný.

Omnoho ťažšie je pritiahnúť k židovstvu úspešných podnikateľov, lekárov, novinárov a pod., príslušníkov strednej generácie. Títo nepotrebujú nič od židovských inštitúcií, ale židovstvo potrebuje ich.

Musíme nájsť dostatok ľudí, ktorí sú

schopní a ochotní organizovať náboženský, spoločenský a kultúrny život našich komunit. Samozrejme, táto organizácia musí byť rozdielna pre rozdielne generácie.

Podstatnú časť týchto činností by mal vykonávať rabín, ktorý je jedným z centier židovského života. Dnešná stredná a mladá generácia (vrátane mňa) vyrastala po väčšine v sekularizovaných rodinách a judaizmus v rodine praktizovali limitovane, prípadne vôbec. Títo ľudia, podľa mňa, potrebujú alternatívu k svetu ortodoxného židovstva, ktorému veľmi nerozumejú a cestu k nemu si nájdu len ťažko. Preto som presvedčený, že kľúčom k aktivizácii mladšej a strednej generácie slovenských židov je poskytnutie náboženskej alternatívy v podobe neortodoxných rabínov (konzervatívnych či reformných), ktorí by nenahradili ortodoxný judaizmus, ale vytvorili pluralitu židovského náboženského, kultúrneho a spoločenského života ktorá by nám umožnila zapojenie sa čo najväčšieho počtu z nás. Naprieč generáciám a rôznym názorom.

Je tiež potrebné, aby títo rabíni, bez ohľadu na prúd judaizmu, ku ktorému sa hlásia, užšie spolupracovali s miestnymi komunitami vrátane Únie židovskej mládeže, na projektoch náboženského, ale i celkom sekulárneho charakteru. Myslím, že v tomto je dobrým príkladom ŽNO Komárno. Stav, aký je v Bratislave, keď sú výrazne oddeľované aktivity ŽNO a aktivity rabína, je podľa môjho názoru pre komunitu u nás škodlivé.

Aká je Vaša vízia budúcnosti židovskej komunity na Slovensku?

Odpoveď na túto otázku je podľa mňa priamo závisí od toho, ako sa nám podarí aktivizovať už spomínanú židovskú mládež a strednú generáciu.

Je pravda, že židovská obec na Slovensku sa znižuje a tento trend bude s určitou pravdepodobnosťou pokračovať. Mála komunita však nemá len nevýhody. Naopak, mali by sme túto zmenu využiť a organizovať aktivity, ktoré by zapojili ľudí z viacerých komunit. Toto sa týka spájania komunit nielen v rámci Slovenska, ale aj napríklad spolu s komunitami v Českej republike a v Maďarsku. Mnohé, podľa mňa veľmi zaujímavé aktivity organizované v Komárne, by mohli byť inšpiráciou.

Som tiež presvedčený, že zameranie židovských inštitúcií sa musí trochu preorientovať. Musíme sa viac venovať programom, ktoré hľadajú do budúcnosti. Nespochybnujem dôležitosť dokumentácie a pripomínania holokaustu, a toľž nie starostlivosť o preživších, ale budúcnosť našej komunity nesmie byť založená iba na pohľade do minulosti a starostlivosti o cintoríny.

(Pokračovanie na strane 4.)

Rozlúčka

Po dlhotrvajúcej vážnej chorobe od nás odišiel vo veku 60 rokov náš súverca a čitateľ, **Ladislav Bikk**.

Jeho pamiatku navždy uchováme.
Redakcia Spravodajcu

Luach

Na sekretariáte ešte stále možno dostať kalendár na rok 5770. Záujemcov o kúpu kalendára žiadame, aby kontaktovali vedúcu sekretariátu vyššie uvedeným spôsobom.

Maces 2010

Objednávka macesov, macesovej múky a vína na rok 5770 bola už vyhotovená. Zájemcovia však môžu doručiť svoje dodatočné objednávky do 10. decembra na sekretariát ŽNO v Komárne pani Judite Haasovej, a to v pondelok v dobe od 15:00 do 17:00 hodiny a vo štvrtok v dobe od 10:00 do 12:00 hodiny. Telefón: 7731-224, e-mail: menhaz@menhaz.sk

Sviatok Chanuka

V roku 5770 sa zapája prvá sviečka 12. decembra, v sobotu po uplynutí Šabatu, posledná v sobotu, 19. decembra. Chag sameach.

Žiadame Vašu podporu

Zmena ČÍSLA ÚČTU!

Vážení čitatelia!

Prosíme Vás, aby ste podľa Vašich možností podporovali programy ŽNO v Komárne, ako aj vydávanie Spravodaja, údržbu budov a obnovu cintorína.

Od 1. januára 2008 môžete zasielať peniaze na nasledujúce účty (je možnosť platiť osobne na sekretariáte, ako aj poukázanie peňazí šekom):

Účty sú v Sk aj v devízach!

Poukázanie peňazí z územia SR:

26384962/0900- Slovenská sporiteľňa alebo
10103804/5200- OTP Slovakia

Poukázanie peňazí zo zahraničia:

Adresa: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovenská republika

IBAN: SK060900000000026384962 SWIFT: GIBASKBX
Adresa banky: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno

alebo

IBAN: SK525200000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX
Adresa banky: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Ďakujeme!

Minulosť, súčasnosť, budúcnosť...

(Pokračovanie zo strany 1.)

Pochvalne sa vyjadrili o stave rekonštrukcie synagógy a podpísali sa do pamätnej knihy našej obce.

Tretím bodom programu bola prednáška nášho budúceho rabína Pála Megyesa, ktorý zhrnul charakteristiky židovského kalendára pod názvom „Od veľkých sviatkov po Chanuku.“

Na záver môžeme povedať, že všetci, ktorí sa zúčastnili na tomto podujatí, si odnášali zážitok z inšpiratívneho populárneho plného zážitkov a myšlienok. ŽNO v Komárne plánuje organizovať podobné stretnutia aj v budúcnosti.

Krátke správy

☆ Spravodaj, klub Šalom a ŽNO v Komárne podporili: Alena Bugárová (Bratislava), Jánosné Wágner (Nagykanizsa). Ďakujeme!

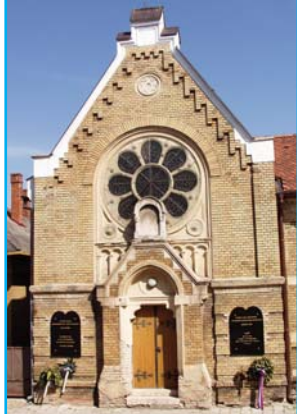
☆ Chodba v Menháze je vyzdobená novými fotografiami zobrazujúcimi udalosti uplynulých mesiacov. Našu galériu fotografií priebežne rozširujeme.

☆ Malá knižnica Bélu Spitzera dostala do daru od našej prednášajúcej Zsuzsanny Toronyi publikácie Maďarského židovského archívu. Ďakujeme!

☆ V mikromúzeu Ármina Schnitzera sme umiestnili obrazy o rodine Friedovej, ktoré sme dostali minulý mesiac a rozšírili sme nimi našu zbierku.

☆ 27. novembra v piatok organizuje Spoločnosť maďarsko-izraelského priateľstva Hanny Szenes v Tatabányi Deň židovských tradícií. V programe sa predstavia židovské organizácie a komunity v regióne, oslávi sa príchod soboty. O tejto udalosti si budete môcť prečítať v decembrovom vydaní Spravodajcu.

☆ V novembri pokračovala rekonštrukcia Menházu: zničené pivničné dvere boli vymenené za nové. V súvislosti s rekonštrukciou fasády prebieha predkladanie cenových ponúk.

SPRAVODAJKA

הב

Minulosť, súčasnosť, budúcnosť

Správa o stretnutí Klubu Šalom v novembri

17. novembra, v deň, ktorý symbolizuje začiatok zmeny režimu v Československu a predstavoval 20. výročie Nežnej revolúcie, sme na stretnutí Klubu Šalom v sále Zoltána Wallensteina v Menháze diskutovali o minulosti, súčasnosti a budúcnosti židovských náboženských obcí za prítomnosti troch pozvaných hostí.

Zsuzsanna Toronyi, hlavná archivárka budapeštianskeho židovského archívu,

predstavila formou počítačovej prezentácie dokumenty nachádzajúce sa v ar-

chíve a pochádzajúce z komárňanskej obce a okolitých obcí. Videli sme rodny list rabína Pinchas leib Friedena a množstvo spisov z Taty a Győru. Z oblasti širšieho regiónu sme sa mohli zoznámiť s obradnými predmetmi, rozličnými umeleckými obrazmi.

Prednáška mala veľký úspech, prítomní kládli veľa otázok a ešte dlho sa rozprávali o nastolených témach.

V druhej časti popoludnia bol naším hosťom Pavel Frankl, nový predseda Ústredného zväzu židovských náboženských obcí, s ktorým prišiel do Komárna aj nový riaditeľ kancelárie zväzu, Martin Kornfeld.

Pán predseda v skratke predstavil svoje plány. Porozprával, že aj on pochádza z malej obce, zo Žiliny, a preto dobre pozná problémy vyplývajúce z ubúdania členov obce. Hlavnou úlohou združenia je podľa neho v prvom rade slúžiť náboženským obciam a zastupovať ich, a nie naopak. Za posledných 17 rokov sa uskutočnilo veľa dobrého, avšak existujú aj chyby, ktoré treba teraz napraviť. Starostlivosť o 720 cintorínov a 100 synagóg nie je jednoduchá úloha.

V súvislosti s budúcnosťou zdôraznil rozvoj kultúrneho života a výraznejšiu prítomnosť na internete. Prvoradým cieľom je posilňovať 10 fungujúcich náboženských obcí.

V náboženskej oblasti sa vyjadril o nevyhnutnosti zahrnutia aj ostatných náboženských prúdov popri terajšom ortodoxnom vierovyznaní. Po predstavení sa nasledovali otázky prítomných. V otázkach boli zahrnuté aj záležitosti súvisiace s náboženským životom, s aktivitami detí a mládeže, partnerskými cirkvami a s procesom odškodňovania.

Noví funkcionári zväzu si v sprievode predsedu Ing. Antona Pasternáka a členov vedenia Zoltána Kollára a Dr. Vojtecha Nováka pozreli synagógu a Mikromúzeum Árima Schnitzera.

Chanuka – sviatok zázrakov

Komárno 18.-19. decembra 2009

Podľa tradícií Židovskej náboženskej obce v Komárne organizuje klub Šalom aj tento rok stretnutie počas Chanuky.

Piatok 18. decembra 2009

15:00 – Sviatočné zapalovanie sviečok – 7. deň Chanuky

15:15 – Piatkové večerné zapalovanie sviečok

15:20 – Kabalat šabat – prijímanie soboty pod vedením piešťanskeho rabína Zeva Stiefela

16:30 – Sviatočná kóšer večera (špeciality rabínovej manželky Biny Stiefel) a spievanie počas sviatku Chanuka, prednáška o význame tohto sviatku

17:30 – Literárne pásmo - básne v podaní študentov Gymnázia Selyeho v Komárne. Ágnes Jókai a Donána Szabó vyhrali súťaž v prednese poézie a prózy v Židovskej náboženskej obci v Debrecíne v roku 2009

Sobota 19. decembra 2009

9:30 – Sobotňajšia ranná modlitba a čítanie Tóry

11:30 – Roš Chodeš – Čo znamená v židovstve začiatok nového mesiaca –

prednáška budúceho rabína Pála Megyesa

12:00 – Kóšer obed

14:30 – Dr. Ármin Schnitzer a Národný zväz rabínov – historik Gábor Schweitzer, profesor na univerzite ELTE v Budapešti, bude prednášať o niekdajšom slávnom komárňanskom rabínovi

15:30 – Záruka budúcnosti – Martin Zani, predseda Slovenskej únie židovskej mládeže, bude mať prezentáciu o tejto organizácii

16:00 – Burza nápadov – ako ďalej?

16:45 – Havdala – rozlúčka so sobotou

17:00 – Sviatočné zapalovanie sviečok – v 8. deň Chanuky, koniec sviatku

Počas celého podujatia budeme ponúkať pečivo a občerstvenie.

Účasť je bez ubytovania zadarmo, s ubytovaním je možnosť zľavneného ubytovania za 25 eur/osobu.

Oslávte s nami aj Vy sviatok svetla, zúčastnite sa osobne zázraku Chanuky!

Židovská náboženská obec v Komárne touto cestou želá príjemné prežitie Chanuky všetkým čitateľom Spravodajcu!

(Pokračovanie na strane 2.)